

Nederlands diergezondheidsimago onder druk door uitblijven ibr-bestrijding

Bestrijding ibr een politiek en economisch spel

Steeds meer Europese landen gaan over tot verplichte ibr-bestrijding. In Nederland geldt een vrijwillige deelname, maar dat werkt niet positief op het diergezondheidsimago. Voor draagvlak voor een verplichte bestrijding zijn alle ogen gericht op de stellingname van belangenorganisatie LTO.

tekst **Martine Barwegen**

Sinds 1999 wordt de bestrijding van ibr in Nederland niet meer sectorbreed aangepakt. In 1999 mislukte het verplichte ibr-bestrijdingsprogramma door een besmetting van het vaccin met bvd. Sindsdien lijkt de wens op een ibr-vrijstatus in Nederland vervlogen. Steeds meer landen in de Europese Unie, waaronder België en Duitsland, pakken de bestrijding van ibr op, maar in Nederland blijft het tot nu toe bij een vrijwillige bestrijding.

De Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) verwacht de komende jaren een stijging van het aantal ibr-besmette bedrijven met een dalende opbrengst uit omzet en aanwas tot gevolg. 'We zijn op het gebied van diergezondheid een middenmoter in Europa', zegt dierenarts Peter Franken van de GD.

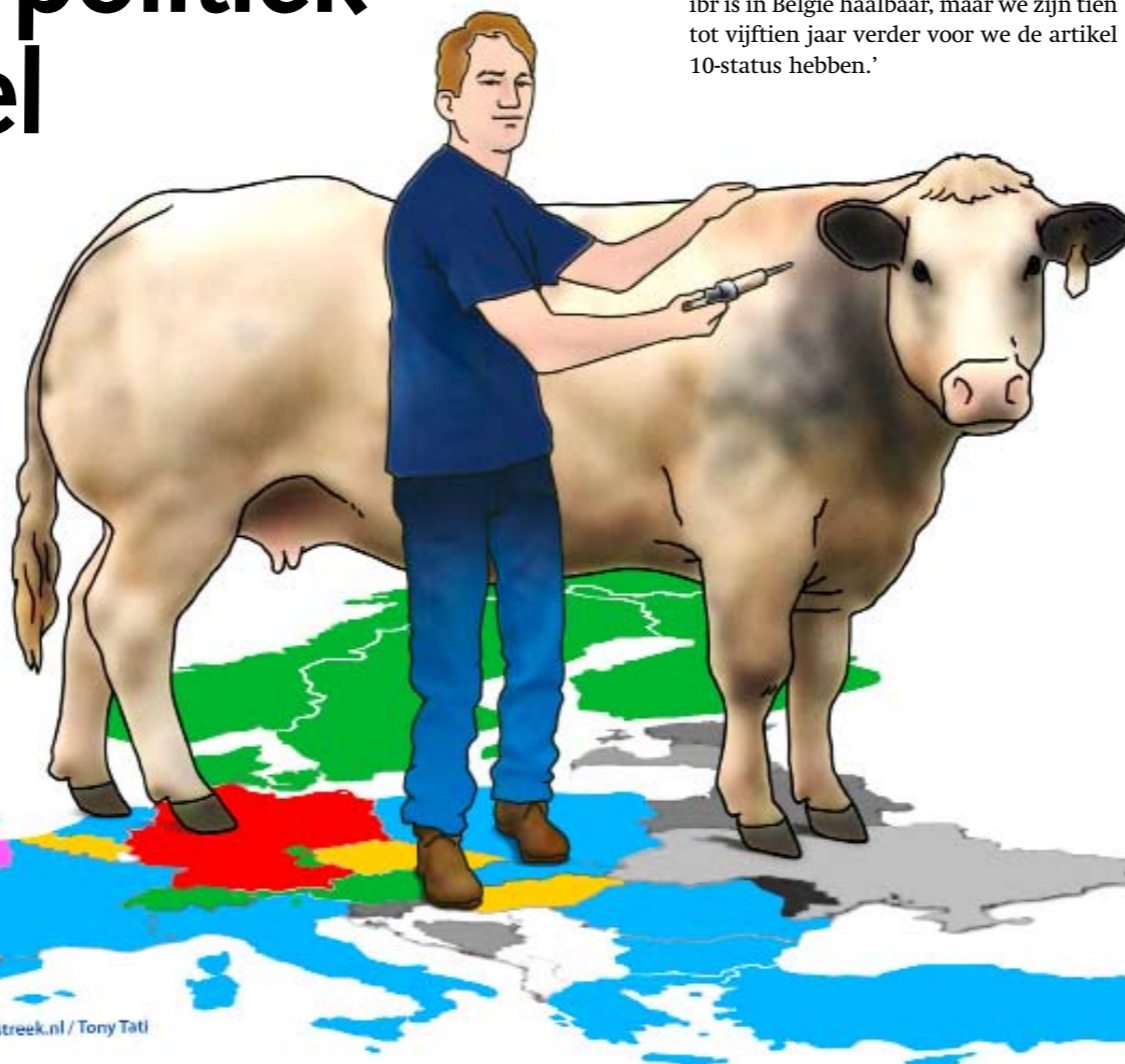
Status omringende landen

Op het eerste oog lijken met name de fokkerijorganisaties en de vaarzenexport baat te hebben bij uitroeiing van ibr in Nederland. Voor fokkerijorganisaties als CRV gelden hoge eisen op het gebied van

- artikel 9-status
- verplicht programma maar nog geen artikel 9-status
- artikel 10-status
- ibr-vrij zonder officiële status
- geen programma
- onbekend

(bron: GD)

diergezondheidsstatus zoals het ibr-vrijzijn van de (fok)stieren. De vaarzenexport draait op voor de kosten bij export van vee naar landen met een artikel 9- en 10-status (zie kader). Het ministerie LNV ziet ibr niet meer als een ziekte die zorgt voor handelsproblemen. 'We behandelen ibr zoals de ziekte van Aujeszky bij varkens. Dat past in het algemene beleid van het ministerie gericht

op steeds minder overheidsbemoeienis', vertelt de perswoordvoerder. Inmiddels ondernemen diverse omringende landen wel actie. België is van plan per 2012 over te gaan op een verplichte aanpak van ibr. 'Wij gaan voor een verplichte aanpak om het handelsverkeer in de toekomst veilig te stellen', zegt dierenarts Erik Mijten van de Belgische Boerenbond. 'Het verleden heeft aangetoond dat

een vrijwillig programma niet werkt.' Maar ook bij verplichte bestrijding duurt het nog jaren voordat België officieel vrij zal zijn van ibr. 'De artikel 9-status voor ibr is in België haalbaar, maar we zijn tien tot vijftien jaar verder voor we de artikel 10-status hebben.'

Door het kortdurende verplichte ibr-bestrijdingsprogramma daalde het percentage met ibr besmette bedrijven in Nederland van 80 naar zo'n 20 procent. De GD verwacht dat dit percentage de komende jaren langzaam stijgt als Nederland niet overgaat op verplichte aanpak van ibr. De schade die een ibr-vrij bedrijf oploopt bij een uitbraak is gemiddeld 1740 euro en varieert tussen de 1100 en 2130 euro, berekende de GD.

Peter Franken voegt hieraan toe dat de sector destijds de kosten om ibr in Nederland uit te roeien binnen zeven à acht jaar terug kon verdienen. De mening van de GD is dan ook dat het het meest kosteneffectief is om de status ibr-vrij te realiseren. Mijten schat de kosten voor een Belgisch bedrijf dat een ibr-vrijstatus wil, op 10 tot 15 euro per rund. 'We gaan ervan uit dat een derde van de bedrijven direct een ibr-vrijstatus kan halen. Plaatsen we dit in een simulatie over tien tot vijftien jaar, dan zijn de kosten afgerond naar boven jaarlijks 20 miljoen euro.'

Deelname 8000 bedrijven

Zolang in Nederland ibr niet is uitgeroeid, kunnen melkveehouders kiezen voor een ibr-vrijcertificering, ibr monitoren door tankmelkonderzoeken – het zogenaamde tankmelkonverdacht – of vaccineren. Zo'n 5500 bedrijven hebben een ibr-vrijcertificaat. Alleen is certificering geen garantie dat ibr-insleep wordt voorkomen. Jaarlijks verliezen zo'n 50 bedrijven (0,7 procent) de ibr-vrijstatus.

De tweede mogelijkheid is het programma tankmelkonverdacht. 'Bedrijven die hiervoor kiezen, willen niet per se de status ibr-vrij, maar willen graag een vinger aan de pols houden.' In dit programma, waar zo'n 2800 bedrijven aan meedoen, onderzoekt de GD de tankmelk minimaal negen keer per jaar op ibr. Opgeteld doen ruim 8000 melkveebedrijven vrijwillig mee aan een vorm van ibr-bestrijding. Dit aantal is al enkele jaren stabiel.

'We hebben nu nieuwe inzichten en andere prioriteiten dan in 1999', zegt Toon van Hoof, LTO-bestuurder met de portefeuille diergezondheid. 'LTO is van mening dat ziekten als bvd, para-tbc en salmonella een bedrijf vele malen meer geld kosten dan ibr. We hebben onze leden gevraagd naar de aanpak van ibr en zij gaven aan ziekten als bvd en para-tbc prioriteit te geven. Een euro kan maar één keer worden uitgegeven en we kunnen niet met alles tegelijk beginnen. Het is mooi dat er 8000 melkveebedrijven

Kosten ibr

LTO werkt inmiddels twee jaar samen met Frankrijk om de ibr-vrijcertificaten zoals in Nederland afgegeven, onder andere in Duitsland erkend te krijgen. Dit neemt de handelsbelemmeringen weg.

Ziektebeeld ibr

Het bovine herpesvirus type 1 (BHV1) is de veroorzaker van koeiengriep ofwel ibr. De belangrijkste symptomen zijn neusuitvloeiing, rode slijmvliezen, versnelde ademhaling, hoesten, verminderde eetlust, koorts, verminderde productie, soms verwerpen en over het algemeen een verlaagde weerstand.

zijn die op vrijwillige basis ibr aanpakken.'

Publieke opinie

'Ibr is een politieke ziekte', zegt Franken. 'Het levert handelsbelemmeringen op. In plaats van invoerrecht wordt een certificaat gevraagd. Vanuit ziekteoverweging is dat wel te billijken. Maar landen kunnen zelf kiezen of ze voor een ibr-vrijstatus gaan. Voor ziekten als para-tbc en mkz is dat opgelegd door de EU.'

Directeur van stichting Veeopro Johan van den Berg vindt dat ibr bestreden moet worden. 'Het imago van de Nederlandse veehouderij staat onder druk in het buitenland. Ik zie dan ook graag een programma opgestart om de achterstand op andere landen in de EU in te lopen. Bovendien wil ik met een ziekte als Q-koorts in het achterhoofd niet dat er een publieke opinie ontstaat waarin de veehouderij met zieke dieren werkt. Ook daarom moeten LNV en LTO de bestrijding van ibr oppakken', meent Van den Berg. 'Ik zeg niet dat Veeopro geen voortrekkersrol kan vervullen als de knoop eenmaal is doorgemaakt. Maar Veeopro heeft te weinig macht om zonder LTO voor uitroeiing van ibr te gaan.' Van den Berg is van mening, refererend aan de situatie in 1999, dat fouten maken geen reden tot risicoloos opereren is. 'LTO durft haar nek niet uit te steken.'

Ook CRV en de GD willen geen voortrekkersrol nemen in de ibr-kwestie. 'We zijn er als CRV voorstander van dat ibr wordt bestreden', vertelt CRV-directeur Ate Lindeboom. 'Maar CRV is niet in de positie om het voortouw te nemen en dit via een verplichte deelname te realiseren. Het stimuleren van een vrijwillig programma ziet CRV momenteel als meest reële mogelijkheid.' Ook Franken sluit zich namens GD daarbij aan. 'Wij kunnen de meerwaarde en het nut van bestrijding aangeven. Maar wij willen en kunnen de veehouders niets opleggen.'

Artikel 9- en artikel 10-status onder de loep

De artikel 9-status en de artikel 10-status zijn EU-diergezondheidsstatussen van regio's of lidstaten. Bij een artikel 9-status werkt de regio of de lidstaat met een door de EU erkend bestrijdingsplan. Bij een artikel 10-status is de regio of het land officieel vrij van een bepaalde dierziekte. Zodra een land een officiële EU-status heeft,

is de overheid de eindverantwoordelijke voor de bestrijding van de ziekte. Landen die een plan tot uitroeiing van een ziekte hebben, kunnen de artikel 9-status bij de EU aanvragen. Een land met deze status legt handelsbeperkingen op aan de import van vee. In de twaalf maanden voorafgaand aan de export naar deze lan-

den mogen er geen klinische of pathologische verschijnselen zijn geconstateerd die verband houden met ibr. Certificering kan dit aantonen. De runderen moeten bovendien dertig dagen geïsoleerd worden. Pas 21 dagen na aankomst in de isolatieruimte kan het vee op ibr worden getest.